

Det finns inga konkreta planer på att dela upp monopolet i olika självständiga bolag. Om det krävs är det dock inte förenat med särskilt stora svårigheter att särskilja produktionsmonopolet.

Att ha detaljhandels- och produktionsmonopol inom samma bolag är naturligtvis originellt sett ur EG:s perspektiv. Men hela alkoholmonopolet är ju svårställt för Gemenskapen. Man kan sä-

ga att det handlar om en kulturkonflikt mellan olika sätt att se på omsättningen av alkohol. Därför är det synnerligen viktigt att vi argumenterar väl för vår sak. Den låga konsumtionsnivån i Norden är ett mycket gott argument för vårt monopol-system.

Intervjuare: Kerstin Stenius

EG, Sverige och alkoholpolitiken — en lägesrapport

NAT-redaktionen har bett mig lämna en lägesrapport från Sverige angående alkoholpolitiken i EG-debatten. När det gäller allmän bakgrund hänvisar jag till mitt inlägg i höstas, i NAT nr 1992:5.

Sedan dess har Sverige genom statsrådet Ulf Dinkelspiel presenterat Sveriges ståndpunkter inför förhandlingarna för EG:s ministerråd. Han underströk då att de svenska alkoholmonopolen grundas på viktiga hälso- och socialpolitiska motiv, och att de är en strategisk del av en vittomfattande alkoholpolitik. Även den socialdemokratiska oppositionen har i sitt dokument inför förhandlingarna lyft fram alkoholpolitiken. Man kräver att EG i förhandlingarna erkänner den svenska alkoholpolitiken, inklusive distributions- och försäljningsmonopolet, som ett skydd för folkhälsan.

Inom de svenska monopolen arbetar vi för fullt med att förbereda den testförsäljning, som vi ser som en viktig del av EG-anpassningen. Den innebär att de producenter inom EG som så önskar,

ska kunna testa sina produkter på den svenska marknaden, även i de fall Vin & Sprit och Systembolaget inte anser att produkten behövs.

En formell olikabehandling av svenska och utländska företag, som behandlades i den svenska regeringens proposition om EES-avtalet, är att de svenska bryggerierna får sälja starköl direkt till restauranger, medan utländskt starköl måste importeras genom Vin & Sprit och säljas till restaurangerna genom Systembolaget. I en PM från Socialdepartementet har utvecklats två olika modeller för att möjliggöra licensiering av privata importörer av starköl, som skulle få rätten att sälja dels till Systembolaget, dels direkt till restauranger. Denna PM har nu remissbehandlats.

I flera av remissyttrandena avråder man från att nu göra någon förändring som innebär att man börjar luckra upp importmonopolet. Det bör anstå, i varje fall tills förhandlingarna om svenskt medlemskap är klara, säger man. Bland annat i detta avseende synes de svenska monopolföretagen nu uppträda mer på gemensam front än i höstas, när jag skrev min förra artikel i NAT.

Den parlamentariska alkoholkommissionen, som utreder alkoholpolitiken på regeringens uppdrag, avstyrker också att man nu vidtar separata åtgärder när det gäller starkölsförsäljningen till restauranger. Samma ståndpunkt intar socialstyrelsen och folkhälsoinstitutet, samt nykterhetsrörelsen.

I pressen har förekommit uppgifter om att den

svenska bryggareföreningen skulle ha agerat i Bryssel gentemot EG-kommissionen med framställningar om att de svenska alkoholmonopolen bör avskaffas. Detta har dock dementerats av bryggareföreningen, som framhåller att man anser att de svenska alkoholmonopolen bör bibehållas. Däremot är bryggareföreningen angelägen om att den svenska skatten på öl sänks, för att motverka den stora gränshandeln från Danmark.

Från bryggareföreningen har också offentliggjorts material som belyser det s.k. mörkertalet i den svenska alkoholstatistiken, d.v.s den oregistrerade konsumtionen. Det gäller både gränshandeln och hembränningen. Mörkertalet brukar ofta åberopas som ett bevis på att den svenska alkoholpolitiken inte är så framgångsrik som man officiellt hävdar, inte minst av dem som företräder den inhemska legala produktionen och försäljningen.

Eftersom Systembolaget ingår bland de legala alkoholförsäljarna, har jag lätt att instämma i kravet på ökad uppmärksamhet när det gäller mörkertalet, både i form av åtgärder mot hembränningen och skärpt gränskontroll. Däremot kan man naturligtvis inte av uppgifter om mörkertalet dra slutsatsen att den svenska alkoholpolitiken bör monteras ned. Det skulle med all sannolikhet leda till skador som är mångdubbelt större än de som förorsakas av den oregistrerade konsumtionen. Även i andra länder, som vi jämför oss med, finns för övrigt oregistrerad konsumtion.

Den 22 februari studerades den svenska alkoholpolitiken av ett utskott bestående av ledamöter från EG-parlamentet och Sveriges Riksdag, som skall följa de svenska medlemskapsförhandlingarna. Bl.a. besöktes Systembolaget. Detta utskott är visserligen inte beslutande, men det är ändå uppmuntrande att notera, att reaktionen från europaparlamentarikerna var övervägande positiv. Vid informella samtal och i kommentarer till massme-

dier framhöll de det positiva intryck de hade fått av det svenska monolets sortiment och insatserna för märkesneutralitet. De fick också statistik som belyste hur de svenska monopolen och alkoholbeskattningen har medverkat till en övergång från svenska alkoholprodukter (brännvin) till importerade (vin). Inte minst den omläggning av dryckesskatterna som genomfördes den 1 juli 1992 har lett till en påtaglig ökning av butelj-import av viner från EG.

Även om man givetvis inte kan dra några definitiva slutsatser angående möjligheterna att behålla svensk alkoholpolitik av det som har hänt sedan i höstas, kan det vara befogat att nu känna något större optimism, i varje fall när det gäller möjligheten att behålla våra alkoholmonopol, om än i något modifierad form. Den fråga som inger större oro, är den befarade ökningen av gränshandeln om Sverige blir medlem i EG, samtidigt som den inre marknaden kommer till stånd och gränskontrollerna troligen avskaffas.

Det är ännu inte klart — åtminstone inte för utomstående — hur och när frågan om begränsningar av införseln av alkoholdrycker kommer att tas upp i förhandlingarna. Ännu mindre vet man om möjligheten att i denna fråga få undantag. Det sägs allmänt att detta blir svårt, eftersom de öppna gränserna är en så viktig ideologisk fråga för EG. I varje fall väntar man sig endast tidsbegränsade undantag.

Man kan också se hur det har gått för Danmark, som trots motstånd steg för steg har pressats att medge allt större införsel av alkoholdrycker. Nu har man endast undantag från EG; bestämmelser för spritdrycker, inte för öl och vin. Utvecklingen av alkoholkonsumtion och skador i Danmark de närmaste åren kan bli ett allvarligt memento för övriga Norden.

Gabriel Romanus